

Małżeńska wspólność ustawowa – majątek wspólny i majątki osobiste małżonków

Bartosz Nowicki

Adwokat w Leśnodorski Ślusarek i Wspólnicy

Chociaż pieniądze szczęścia nie dają (podobno), to jednak wiadomym jest, że szczęście sprzyja tym, którzy znają swoje prawa i dbają o swoje interesy. Z tego względu warto wiedzieć w jaki sposób zawarcie małżeństwa wpływa na stosunki majątkowe każdego z małżonków, co to jest małżeńska wspólność ustawowa, co składa się na majątek wspólny a co na majątki osobiste każdego z małżonków?

Zawarcie małżeństwa istotnie zmienia stosunki majątkowe każdego z małżonków. O ile małżonkowie nie zdecydowali się uprzednio zawrzeć małżeńskiej umowy majątkowej, z chwilą zawarcia małżeństwa powstaje między nimi wspólność majątkowa (wspólność ustawowa).

Małżeńska wspólność ustawowa obejmuje przedmioty majątkowe nabyte w czasie jej trwania, tworząc tzw. majątek wspólny (majątek dorobkowy). W szczególności są to:

- 1) pobrane wynagrodzenie za pracę każdego z małżonków,
- 2) pobrane dochody z działalności zarobkowej każdego z małżonków,
- 3) dochody z majątku wspólnego,
- 4) dochody z majątku osobistego każdego z małżonków,
- 5) środki zgromadzone na rachunkach otwartego lub pracowniczego funduszu emerytalnego każdego z małżonków,
- 6) kwoty składek zewidencjonowanych na subkoncie prowadzonym przez ZUS każdego z małżonków.

Przedmioty majątkowe mogą być nabywane do majątku wspólnego niezależnie (indywidualnie) przez każdego z małżonków, jak i przez oboje małżonków działających łącznie.

Majątek wspólny małżonków jest wyodrębnioną masą majątkową, która w założeniu służy zaspokajaniu potrzeb materialnych rodziny. Stanowi materialną podstawę wspólnoty osobowo-majątkowej jaką jest małżeństwo i tworzona przez nie rodzina.

Przynależność przedmiotów majątkowych nabywanych przez małżonków w czasie trwania wspólności ustawowej do majątku wspólnego jest zasadą. Ale obok majątku wspólnego, w ustroju wspólności ustawowej występują jeszcze dodatkowo dwie odrębne masy majątkowe. Mowa tu o majątkach osobistych każdego z małżonków. W ramach ustroju wspólności ustawowej istnieją zatem trzy oddzielne masy majątkowe: (i) majątek wspólny małżonków, (ii) majątek osobisty żony oraz (iii) majątek osobisty męża.

Na majątek osobisty każdego z małżonków składają się:

- 1) przedmioty majątkowe nabyte przed powstaniem wspólności ustawowej,
- 2) przedmioty majątkowe nabyte przez dziedziczenie, zapis lub darowiznę, chyba że spadkodawca lub darczyńca inaczej postanowił,
- 3) prawa majątkowe wynikające ze wspólności łącznej innej niż wspólność małżeńska (np. spółka cywilna),
- 4) przedmioty majątkowe służące wyłącznie do zaspokajania osobistych potrzeb jednego z małżonków,
- 5) prawa niezbywalne, które mogą przysługiwać tylko jednej osobie,
- 6) przedmioty uzyskane z tytułu odszkodowania za uszkodzenie ciała lub wywołanie rozstroju zdrowia albo z tytułu zadośćuczynienia za doznaną krzywdę (nie dotyczy to jednak renty należnej poszkodowanemu małżonkowi z powodu całkowitej lub częściowej utraty zdolności do pracy zarobkowej albo z powodu zwiększenia się jego potrzeb lub zmniejszenia widoków powodzenia na przyszłość),
- 7) wierzytelności z tytułu wynagrodzenia za pracę lub z tytułu innej działalności zarobkowej jednego z małżonków,
- 8) przedmioty majątkowe uzyskane z tytułu nagrody za osobiste osiągnięcia jednego z małżonków,
- 9) prawa autorskie i prawa pokrewne, prawa własności przemysłowej oraz inne prawa twórcy,
- 10) przedmioty majątkowe nabyte w zamian za składniki majątku osobistego, chyba, że przepis szczególny stanowi inaczej.

Majątek osobisty każdego z małżonków jest przeciwstawieniem majątku wspólnego. Obejmuje przedmioty majątkowe nieobjęte wspólnością ustawową a katalog tych przedmiotów jest zamknięty. Jako wyjątek od ogólnej reguły, nie powinien być ujmowany rozszerzająco.